

מבחן זני בצלצל 2002-2003

דרול ג'ילט – מו"פ ערבה דרומית
נתן מינקובסקי – תחנת נסיונות ערבה
אלי מרגלית – שה"מ, אגף ירקות

מבוא

כמחצית מהיקף גידול הבצל בערבה הדרומית הוא משתילת בצלצל. הזן המוביל משך שנים הוא בית אלפא. היום קיימים מספר זני מכלוא חדשים שאיכותם ויבולם יכולים להוות תחליף לבית אלפא בחלק מעונת הגידול. כמו כן, התפתח בשנים האחרונות שוק לבצל לבן ואדום כאשר התחלופה בזנים רבה. מטרת הניסוי היא:

- א. לבחון זנים של בצל בהשוואה לזן בית אלפא, לפי פרמטרים של יבול, התפלגות לגודל ואחוזי הפרגה והתפצלות.
- ב. לבחון זנים שונים של בצל צבעוני לפי פרמטרים של יבול, התפלגות לגודל ואחוזי הפרגה והתפצלות.
- ג. לאמת מידע שנצבר תוך מגמה למצוא זנים חלופיים לקיימים.

שיטות וחומרים

המבחן נערך בתחנת ניסיונות ערבה. קרקע בינונית. מפשק בין גלגלי הטרקטור 1.8 מטר. הקרקע עברה חיטוי סולרי בפוליאיתילן שקוף במהלך חודש יולי משך כ-5 שבועות. שתילת הבצלצל התבצעה בשני מועדים, ב- 2.9.02 וב- 17.9.02. לאחר כ- 15 יום הנבטה בהמטרה, נפרשה מערכת טפטוף (שלוש שלוחות לערוגה, 2.3 ל"שעה, 0.30 מטר בין טפטפות). בכל ערוגה נשתלו 6 שורות, ובעומד של 6 בצלצלים למטר שורה. גודל הבצלצל שנשתל היה 28 - 24 מ"מ. עקב בעיות במשתלות הגידול, לא קיימים חלק מהזנים שתוכננו להבחן. האסיף התבצע לכל מועד בנפרד, ב- 23.1.03 וב- 27.2.03.

רשימת הזנים

זן	משתלה	מספר בצלצלים למטר רץ
בית אלפא	אושיק אפרים	6
אקסל	אושיק אפרים	6
אורי	אושיק אפרים	6
לבנים		
אומני	אושיק אפרים	6
ריו רדונדו	אושיק אפרים	6
מילקי ווי	אושיק אפרים	6

תוצאות

טבלה מס' 1 (מועד 1)

יבול כללי, מס' צמחים, אחוז מפריגים, אחוז מתפצלים, התפלגות לגודל

זן	יבול כללי ק"ג/דונם	מספר צמחים לדונם	אחוז מפריגים	אחוז מתפצלים	עד 40 מ"מ ק"ג/דונם	41-50 מ"מ ק"ג/דונם	51-80 מ"מ ק"ג/דונם	מעל 80 מ"מ ק"ג/דונם
בית אלפא	8256	28016	0.4	99.1 א	136 א	543 א	5643 א	1926 ב
אקסל	7133	20243	0.0	62.4 ב	22 ב	91 ב	3030 ב	3989 א
אורי	5545	19427	0.0	98.1 א	93 א	416 א	3805 ב	1231 ב
לבנים								
אומני	7191	19531	0.1	98.7 א	199 א	557 א	4391	2040 ב
ריו רדונדו	7675	19948	0.0	97.1 א	27 ב	66 ב	3734	3847 א
מילקי ווי	7894	20330	0.0	83.4 ב	6 ב	66 ב	3575	4246 א

מספרים המלווים באותיות זהות אינם נבדלים סטטיסטית במובהקות של 0.05.

טבלה מס' 2 (מועד 2)

יבול כללי, מס' צמחים, אחוז מפריגים, אחוז מתפצלים, התפלגות לגודל

זן	יבול כללי ק"ג/דונם	מספר צמחים לדונם	אחוז מפריגים	אחוז מתפצלים	עד 40 מ"מ ק"ג/דונם	41-50 מ"מ ק"ג/דונם	51-80 מ"מ ק"ג/דונם	מעל 80 מ"מ ק"ג/דונם
בית אלפא	9376 א	20139	0.2	99.0 א	76 א	661 א	5927 א	2702 ב
אקסל	9090 א	20573	3.2	58.6 ב	3 ב	100 ב	2348 ב	6362 א
אורי	6411 ב	19097	1.3	95.8 א	68 א	496 א	3385 ב	2399 ב
לבנים								
אומני	9020	22951	14.1	85.1	77 א	569	4497 א	3489 ב
ריו רדונדו	9926	24375	17.6	80.1	12 ב	963	2970 ב	5420 ב
מילקי ווי	10716	17031	1.0	86.5	1 ב	38	2565 ב	8070 א

מספרים המלווים באותיות זהות אינם נבדלים סטטיסטית במובהקות של 0.05.

מסקנות

יבול לדונם: הזנים בית אלפא ואקסל בלטו בשני המועדים ביבול הכללי לדונם. מילקי ווי בלט בין הזנים הלבנים ביבול הכללי לדונם.

הפרגה: לא נמצאו הבדלים מובהקים בין הזנים בית אלפא, אקסל, ואורי. בזנים הלבנים מילקי ווי בלט באחוזי הצניחה וחסור הפרגה.

התפצלות: הזן אקסל התפצל פחות לעומת בית אלפא ואורי. לעובדה הזו השלכות חיוביות לגבי איכות הבצל הנאסף. מבין הזנים הלבנים אחוזי ההתפצלות היו די זהים.

התפלגות לגודל: בית אלפא בלט בבצל בגודל הרצוי של 51-80 מ"מ קוטר. אקסל בלט בגודל מעל 80 מ"מ וביבול נמוך בגדלים הקטנים יותר. אקסל פיתח נוף דליל יחסית והבצלים נטו להורקה. לאור זאת ובהתחשב בגודל הבצל שנאסף בזן אקסל, רצוי לצופף בעומד השתילה לרמה של 7-8 בצלצלים למטר רץ במקום 6. בזנים הלבנים, ריו רדונדו ומילקי ווי, אין כמעט בצל קטן. בדומה לאקסל, מילקי ווי וריו רדונדו בלטו בבצל מעל 80 מ"מ. לכן, גם לגביהם יש צורך לצופף בעומד השתילה.

סיכום

מתוצאות המבחן, נראה שהזן אקסל יכול להוות תחליף לבית אלפא בחלק מהעונה, אך רצוי בכל זאת להמשיך לבחון את הזן לעומת בית אלפא במסגרת הניסיונות. בזנים הלבנים, בלט הזן מילקי ווי. למעשה שני הזנים האחרים מוצאים מן המדפים, ולכן יהיה צורך לבחון את המילקי ווי בהמשך מול עוד זנים.